

Miejscowości gminy Kobylnica

Słonowice

Miejscowość leży w południowo-zachodniej części gminy Kobylnica, przy drodze lokalnej, odchodzącej w Reblinie od szosy krajowej ze Słupska do Sławna, wiodącej przez Runowo i Słonowice do Wrzącej. Oddalone są 14 km od Słupska, 17 km od Sławna oraz 6 km od Sycewic. Teren, który zajmuje wieś, jest lekko falisty, otoczony polami uprawnymi i ugorami, występują na nim niewielkie enklawy zalesienia. Granicę rozdzielającą ziemie należące do Dobrzęcina i Słonowic stanowi ciek wodny, dopływ Wieprzy wypływający od strony Runowa w stronę Wrzącej. Wschodnią granicę przyległości należących do Słonowic wytycza linia kolejowa ze Słupska do Miastka z przystankiem oddalonym od miejscowości o 2 km.

Nazwa wsi ma charakter patronimiczny i utworzona została od nazwy osobowej Słony. W 1505 r. nazywała się Slonnenitz, natomiast jej niemiecka nazwa przed 1945 r. brzmiała Gross Schlonwitz.

Wsie Słonowice i Dobrzęcino należały do rodziny v. Kleist, która przejęła je od v. Puttkamerów, gdyż Mathias v. Puttkamer w 1480 r. sprzedał Malechowo i nabył Komorzyn, Dobrzęcino i Słonowice. W 1510 r. część tych ziem figurowała jako zastaw dla v. Belowów. Nazwisko v. Below znane było w Słonowicach do 1549 r., a w Dobrzęcinie do 1640 r. W latach 1655-66 na liście właścicieli figurowały nazwiska v. Kleist i v. Krockow. To ostatnie zaistniało prawdopodobnie przez koligację z kobietą z rodziny v. Below. W 1756 r. jedna czwarta obszaru tych wiosek należała do rodziny v. Blumenthal z Kwakowa. W 1773 r. majątek był w posiadaniu rodziny v. Krockow.

W okresie wojen napoleońskich Słonowice zostały przez Francuzów podpalone, później ponownie je odbudowano. Do dziś nie wiadomo, jak wyglądała przedtem wieś, majątek oraz dworek. W 1840 r. grafini Waleśka v. Krockow wyszła za mąż za rotmistrza Hermanna v. Blumenthala z Kwakowa, a później zmarła podczas porodu syna. W ten sposób cały majątek przejęła rodzina von Blumenthal i należał on do niej do 1945 r. Hermann v. Blumenthal zmarł w 1863 r., a ponieważ jego syn, rotmistrz Vally von Blumenthal, w 1886 r. kupił inną posiadłość, to Słonowicami w latach 1863-1924 zarządzał administrator o nazwisku Strömer. Po śmierci Vally'ego majątek przejął prof. dr Albrecht von Blumenthal. W 1924 r. zarząd dobrami przejął jego brat Robert v. Blumenthal.

W maju 1939 r. spalił się dwór wraz z kilkoma oborami, jedną z nich odbudowano w 1941 r., odbudowę dworu odłożono na czas pokoju, lecz nigdy nie doszła ona do skutku. W skład spalonego dworu wchodził dom dziedzica, stodoły i obory. Za domem dziedzica położony był budynek, w którym pracował inspektor, a obok ulicy park z dwoma stawami i dużą liczbą starych drzew.

Ruthger v. Blumenthal pisze, iż położony w centrum wsi, eklektyczny kościół mógł zostać zbudowany w XIII-XIV w., lecz z ówczesnej budowli zachowała się tylko dzwonnica. Początkowo była ona wyposażona w dwa dzwony, jednak podczas pierwszej wojny światowej jeden z nich zdjęto i przetopiono. Dzwon ten pochodził prawdopodobnie z XIV w., na co wskazywał umieszczony na nim napis. Pozostała część istniejącego do dziś kościoła zbudowano po 1892 r.

Nieco inne informacje odnajdujemy w karcie ewidencyjnej kościoła Służby Ochrony Zabytków. Uznano w niej bowiem za L. Boettgerem, iż wieża świątyni pochodzi prawdopodobnie z XV w., a także, iż do 1892 r. istniał jeszcze średniowieczny korpus. Był to obiekt założony na planie prostokąta, bez wyodrębnionego prezbiterium, z prostokątną kruchtą od południa. Sporządzając kartę Dorota Cieślak uznała, że obecny kościół pochodzi prawdopodobnie z przełomu XIX i XX w. Wiadomo, że 11 sierpnia 1807 r. na skutek pożaru kościół znacznie ucierpiał.

Budowla ma jedną nawę, od zachodu wyższą wieżę, a od wschodu prostokątne prezbiterium. Przy nim, od północnej strony, znajduje się zbudowana na planie prostokąta zakrystia, a do nawy od po-

łudnia przylega kruchta. Dawna wzniesiona została na planie kwadratu.

Kościół parafialny pw. św. Stanisława Kostki ma bryłę zwartą, jest oparty na nieregularnym wątku krzyżowym i murowany z cegły, osadzony na kamiennych fundamentach. Nawa główna jest jednokondygnacyjna, wież - dwukondygnacyjna, prezbiterium, zakrystia i obydwie kruchty są niższe.

Zabytkowe wyposażenie obiektu stanowi ambona z drugiej połowy XVII wieku, ozdobiona figurami czterech ewangelistów, chrzcielnica z 1658 r., granitowa kropielnica z XIII-XIV w. oraz ołtarz, ławki i empora z końca XIX w. Po wkroczeniu do Słonowic wojsk radzieckich, kościół został zdewastowany; żołnierze rosyjscy obiekt podpalił, części organów leżały później porzucane w promieniu kilkuset metrów.

W 1968 r. ks. Zdzisław Serwa SDB doposażył świątynię w ołtarz główny sprowadzony z parafii pod wezwaniem św. Teresy w Łodzi. Figury: Serca Pana Jezusa, Matki Boskiej Niepokalanej i św. Józefa, umieszczone w tymże ołtarzu, sprowadzono zaś ze Śląska. Przerobiono też ołtarz boczny - zdobiący go wcześniej obraz Jezusa Ukrzyżowanego przeniesiono do kruchty, a wstawiono sprowadzony z Warszawy obraz Matki Boskiej Częstochowskiej.

W 1973 r. obok kościoła zbudowano nową dzwonnice i zawieszono na niej dzwony: Świętego Stanisława ufundowali rodzice, Aniołów Stróżów natomiast młodzież. Obydwa dzwony wykonane zostały w firmie ludwiskarskiej Jana Falszyńskiego w Przemyślu. W 1981 r. położono na kościele dachówkę, a w październiku 1986 roku, staraniem ks. Andrzeja Pastwy SDB, wymieniono pokrycie wieży. Kubatura obiektu wynosi 1849 m sześć., a powierzchnia użytkowa 257 m kw.. Kościół ujęty jest w rejestrze zabytków pod numerem A- 403.

Powierzchnia cmentarza przykościelnego w Słonowicach wynosi 0,45 ha. Jego pierwotne założenie określa się na XV wiek. Podobnie jak kościół zlokalizowany jest w centrum wsi, na terenie równym. Zachowane zostały granice pierwotnego układu przestrzennego, natomiast dawny układ kwater i nagrobków został zatarty. Teren cmentarza porasta murawa i luźny drzewostan, złożony z lip, kasztanowców, jesionów, klonów, grabów i świerków.

Nie używa się dawnego cmentarza ewangelickiego, założonego w Słonowicach w drugiej połowie XIX w. Nekropolia ta ma powierzchnię 0,56 ha i zlokalizowana jest w północnej części wsi, przy szosie z Dobrzęcina, na terenie równym, w otoczeniu pól uprawnych. Czytelne pozostały granice pierwotnego układu przestrzennego oraz zwarty układ kwater i mogił, lecz nie zachowały się nagrobki. Wzdłuż granic cmentarza rośnie szpaler 24 kasztanowców.

W otoczeniu pól uprawnych w 1950 r. założono w Słonowicach nowy cmentarz. Nekropolia zlokalizowana jest po północnej stronie wsi, przy szosie z Reblina. Jej powierzchnia wynosi 0,4 ha. Granice układu przestrzennego są czytelne, nie ma podziału na kwatery. Wzdłuż granic rosną szpalery drzew, w większości świerki.

Parafię pw. św. Stanisława Kostki w Słonowicach formalnie erygowano 3 maja 1976 r., z tym że początkowo była to parafia pw. Matki Boskiej Pocieszenia we Wrześnicy, z siedzibą w Słonowicach, a dopiero później przekształcono ją w parafię Słonowice. Samodzielnym wikariatem była już od 1963 r. Wcześniej świątynia w Słonowicach była kościołem filialnym parafii pw. Najświętszej Maryji Panny w Pałowie. Kościół w Słonowicach przez pewien czas obsługiwali również salezianie ze Słupska, gdyż rozległy teren parafii w Pałowie stwarzał poważne problemy w obsłudze. Wikariusz z Pałowa, ks. Jan Romanowicz SDB, przez rok (1960-1961) mieszkał nawet w Zębowie. Ostatecznie jednak w 1962 r. przeniósł się do Słonowic, do wynajętego lokalu, i w ten sposób faktycznie rozpoczął usamodzielnienie Słonowic, chociaż odrębne księgi metrykalne chrztów, małżeństw i zmarłych prowadzono tu już od 1956 r.

W 1963 r. następcą ks. Romanowicza został ks. Józef Pazurek SDB. W 1965 r. zmienił go ks. Henryk Frączek SDB, którego z kolei 12 lutego 1967 r. zastąpił ks. Zdzisław Serwa SDB. On też po ustanowieniu parafii został w Słonowicach pierwszym proboszczem i urząd ten pełnił do lipca 1983 r. Z dniem 1 sierpnia tegoż roku następcą jego został ks. Andrzej Pastwa SDB i na stanowisku proboszcza pracował do wa-

kacji 1991 r. W latach 1989-1991 w pracy duszpasterskiej wspierał go ks. Zenon Kaplan SDB. W 1991 r. Zgromadzenie Salezjańskie zwróciło parafię w Słonowicach Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej. Pierwszym proboszczem diecezjalnym, ustanowionym 15 sierpnia 1991 r., został ks. Feliks Samulak. Podczas wakacji 2004 r. objął on urząd proboszcza w Jezierzycach, a proboszczem w Słonowicach został ks. Krzysztof Łachu.

Do parafii należały miejscowości: Słonowice, Bzowo, Dobrzęcino, Kczewo, Komorzyn, Runowo, Słonowiczki, Ścięgnica, Wrząca, Zbyszewo oraz z gminy Sławno: Warszkwówo, Tychowo i Wrześnica. W dwóch ostatnich znajdują się również kościoły filialne. W 1998 roku erygowano parafię w Warszkwowie i przyłączono do niej z parafii Słonowice Warszkwówo oraz Wrześnicę; miejscowości należące do gminy Kobylnica nadal pozostały przy parafii słonowickiej. We Wrzącej w latach 90 - tych wybudowano nową kaplicę, w której również odprowadzane są msze św.

Do końca lat 80 - tych XX w. plebania mieściła się w połowie starego domu położonego opodal kościoła. Wtedy wybudowano nowy dom parafialny. Ks. Cezary Lesikowski - kapłan Diecezji Koszalińsko-Kołobrzeskiej, ks. Adam Michalski SDB oraz urszulanka s Elżbieta Sępiewska. Parafia należy do dekanatu Sławno.

Decyzję o otwarciu Szkoły Podstawowej w Słonowicach podjął Inspektorat Szkolny w Sławnie. Nauka rozpoczęła się 1 października 1948 roku. Początkowo pracował tu tylko jeden nauczyciel Jan Grzybowski. Od grudnia 1955 r. nadzór nad szkołą przejął Wydział Oświaty Powiatowej Rady Narodowej w Słupsku. W 1956 r. placówka realizowała pięcioletni program nauczania, w roku następnym już sześcioletni, zaś od września 1966 r. ośmioletni. Po likwidacji Gromadzkiej Rady Narodowej we Wrzącej w 1972 r., Szkoła Podstawowa w Słonowicach znalazła się na terenie Gromadzkiej Rady Narodowej w Kobylnicy, a w 1973 r., po likwidacji gromadzkiej rady narodowej, dyrektor szkoły sycewickiej został przewodniczącym Gminnej Rady Narodowej w Kobylnicy.

W 1948 roku stan techniczny oraz sanitarny obiektów szkolnych był fatalny. Nowe pokrycie dachu na budynku szkolnym położono dopiero w lipcu 1957 r. Trzy lata później wokół boiska zasadzono krzewy, a następnie okolono je żelbetonowym ogrodzeniem. W 1961 r. dokonano dalszych remontów, ponadto szkoła otrzymała drugi budynek. Stare obiekty ciągle jednak nie były funkcjonalne i dostrzegano konieczność wybudowania nowej szkoły. W lutym 1967 r. inwestycję postanowiono przyspieszyć. Powołano Społeczny Komitet Budowy Szkoły, jego przewodniczącym został kierownik Zakładu Rolnego w Dobrzęcinie, inżynier Waław Jęchorek. Budowę prowadzono pięć lat. Nowy obiekt szkolny oddano do użytku w pierwszej połowie 1991 r., nieco później dokończono halę sportową. Szkoła w Słonowicach to okazały obiekt z salą gimnastyczną wyposażoną w nowoczesny sprzęt, mieszczący także kilka pracowni przedmiotowych.

W latach 1999-2000 absolwentami byli uczniowie klas ósmych, a od 2001 r. są nimi uczniowie klas szóstych. Pierwszym kierownikiem, a później dyrektorem szkoły był Jan Grzybowski 1948-1981, po nim stanowisko dyrektora obejmowali kolejno: Małgorzata Wolnieszewska 1981-1983, Maria Mickiewicz 1983-1989, Jacek Kantowski 1989-1992, Anna Kamińska 1992-1997, Marek Labuda 1997-2002 i Jolanta Bojarska 2002..

W roku szkolnym 1996-1997, po zasięgnięciu opinii uczniów, na posiedzeniu Rady Pedagogicznej zaproponowano, by szkoła przyjęła imię Książy Pomorskich. Projekt sztandaru wykonał Grzegorz Kamiński, a ufundował go Urząd Gminy w Kobylnicy. Podczas uroczystego nadania szkole imienia, sylwetki książy na tle dziejów Słupska przedstawił prof. Zygmunt Szultka, obecni byli również historycy słupscy oraz przedstawiciele Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, którzy zadeklarowali utrzymywanie stałych kontaktów ze szkołą.

Do sołectwa Słonowice należy również Dobrzęcino i jako sołtysi w dokumentach figurują: Teodor Misków (wymieniany w latach: w latach 1951, 1953 oraz 1959), J. Konieczny (1954), Władysław Jopek 1973, Walenty Nowak (1984, 1990 - 1994) i Stefan Piszko 1994...

Eugeniusz Grzegorz Wiązowski

